

A tanulás színterei

Célszerű a tanulásról egyszerűsített formában szólni. Miként is kapcsolódik a tanulás életünk folyamatához?

Meglehetősen leszűkített az a válasz, amely csupán az iskolához köti a tanulást. Életszerűbb felfogáshoz lényegesen közelebb áll, ha a tanulást is olyan emberi alaptevékenységnek fogjuk fel, amely – ha eltérő mértékben is – életünk minden szakaszában jelen van. Tény, hogy életünk kezdetétől tanulunk.

Ennek első és legfontosabb színtere a család. Az alapvető tevékenységeket (mozgás, kommunikáció), valamint a viselkedési normákat életünk e kezdeti szakaszában sajátítjuk el.

Gyorsan és sikeresen közösségben tanulunk. Ösztönző és értékelő környezetet nyújt a társas tanulási keret, mely történhet családi, illetve kortárs csoportokban.

Ettől szabályozott és szervezett formáját tekintve eltér az intézményes oktatás, az óvoda és az iskola, melyek döntően a formális tanulás színterei.

A tanulás formáit tekintve a főbb formák a következők:

- **Informális tanulás**, melynek színtere a család, a közösségek és az érdeklődés által kialakult tevékenységhez kapcsolódók. A főbb szereplők e forma esetében: a szülők, rokonok, kortárscsoportok, baráti kör. Jelentős intézményi háttere e tanulásnak nincs, illetve társadalmi intézményként, különösen a gyermekkorban a család nevelő-oktató hatásrendszerre, a személyiség fejlődésére egyértelműen hatással van a tanulási technikák, kommunikációs kultúra kialakulását illetően.
- **Formális tanulás** döntő módon intézményekben, az iskolarendszer különböző szintjein, formalizált rendszerben (évfolyam, osztály, tanóra, tantárgy) valósul meg és formalizált tananyag (tantervek, tankönyvek) tudástartamának elsajátítására irányul, általában formalizált értékelés és elismerés zárja a főbb tanulási szakaszokat (vizsgák, érettségi, képesítő-záró vizsga), melyekhez bizonyítvány, diploma, kvalifikáció kapcsolódik. E tanulási forma kitüntetett szervezője és támogató közreműködője a pedagógus (tanító, tanár, oktató).
- **Nonformális tanulás** a formális oktatáson kívül, olyan tudáselemek átadása és elsajátítása során valósul meg, amely az alapoktatási és képzési feladatokat ellátó rendszerek mellett szerveződik, s nem zárul hivatalos bizonyítvánnyal. Ilyennek tekinthetők a munkahelyen, civil társadalmi szervezeteknél, érdeklődési csoportok keretében (művészeti, zenei kurzusok, sportoktatás) zajló tanulást.

Feladat:

1. Írd le, hogy szerinted milyen tanulási forma a leghatékonyabb!
2. Indokold meg a válaszodat!

A család szerepe

A család mind a gyermekek személyiségének alakulásában, mind a felnőtt emberek életében nagyon fontos szerepet tölt be. Az egyik legrégebb és legjelentősebb (bár nem mindenható) nevelési tényezőnek már hagyományosan a családot tekintjük.

A család ellátja a gyermek gondozását, biztosítja azokat a feltételeket, amelyek az éréshez és a fejlődéshez szükségesek, ugyanakkor meghatározott magatartási mintákat is közvetít.

A családban a tagok teljes személyiségükkel vesznek részt, közöttük a kapcsolat mély, érzelmileg színezett és sokoldalú, az egyes személyek segítséget, érzelmi biztonságot kapnak a többiektől.

A családban felnövő személyiség kétfajta, állandóan érvényesülő hatás jelenlétében fejlődik:

1. A család rejtett, spontán megnyilvánuló, szándéktalanul is közvetített hatásai, vagyis nem tudatosan szervezett.
2. Tudatosan irányított, tervezett nevelési ráhatások, a család által fontosnak tartott nevelési célok és értékek képviselése, viselkedési szabályok közvetítése, helyeslés, rosszallás, magyarázat.

Mindkét hatás egyaránt fontos. A tudatosan közvetített gyermeknevelési elképzelések, ideálok és módszerek alakítják ki a gyermek életprogramjait, megszilárdítják értékrendjét és magatartásmódjait.

A szándéktalanul érvényesülő hatások az együttélés során a gyermeket érő mindennapos benyomások és tapasztalatok. Ezek lenyomatát nyilvánvalóan tükrözi a gyermek magatartása, másokhoz való viszonya.

A család szerepe változatlanul döntő lesz akkor is, ha a különböző gyermekintézmények már közreműködnek a gyermek nevelésében. A fiatal személyiség formálódásában a családi és az intézményes nevelés csak kiegészíti, és nem helyettesíti egymást. Minél idősebb a gyermek, annál inkább keresi a követendő példákat a családon kívül. De mindenképpen a szülői példák azok, melyek befolyásolják az ember egész életét és a gyermekkori tapasztalatok hatása hosszantartó erővel bír.

Feladat:

1. Írd le a saját szavaiddal, hogy szerinted mi a család szerepe?
2. Milyen hatással van rád a családdod?